www.edcbmj.ir e-ISSN: 2345-5284

Education Strategies in Medical Sciences (ESMS)

Journal homepage: www.edcbmj.ir/en e-ISSN: 2345-5284

Baqiyatallah University of Medical Sciences

Reasons of Absence from Theoretical Classes Based on Students' Viewpoints in Tabriz University of Medical Sciences in 2018

Milad.Baseri[1], Mahdi.Rahbar[2], Fariba.Mirzaei[3], Faraz.Radmand[1*]

[1] Dental school, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran

[2] Department of Esthetic and Restorative Dentistry, Faculty of Dentistry, Ardabil University of Medical Sciences, Ardabil, Iran

[3] Department of physiology, Medical School, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran

Corresponding author: Faraz.Radmand, Dental school, Tabriz University of Medical Sciences, Tabriz, Iran. Email: Farazradmand@yahoo.com

Article Info

Keywords: *Students, Absence, Theoretical classes*

Abstract

Introduction: Education is considered as the first step in human activities. Students' attendance in theoretical classes has a great impact on their acquisition of knowledge and future career. Therefore, this study surveyed the causes of absenteeism in Tabriz University of Medical Sciences based on students' viewpoints.

Methods: This descriptive cross-sectional study evaluated 277 dental, medical and pharmacology students in basic sciences course in Tabriz University of Medical Sciences in 2018. The questionnaire consisted of 26 questions in five-point Likert scale (1 to 5) in 4 categories. Data were analyzed using descriptive statistics.

Results: Considering the average scores of categories, two categories with more significant role in students' absenteeism from theoretical classes based on students' viewpoints were: instructor's academic ability and teaching method (3.17±0.45, 2.93±0.66, 3.5±0.3), and student's personal conditions, including occupation, interest in the field of study, etc (2.83±0.59, 2.83±0.55, 3.1±0.47). The most and least important factors affecting absenteeism were inadequate sleep at night (4.14) and coeducational classes (1.50).

Conclusion: Given the important role of presentation method, effective relationship between instructors and students and interest in class subject in students' attendance, emphasis should be placed on employing skillful instructors and screening the old ones in order to reduce the rate of absenteeism. In addition, having remarkable effect on the quality of education, it is essential to reform the educational system and reschedule class timetables..

Copyright © 2020, Education Strategies in Medical Sciences (ESMS). This is an open-access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License (http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) which permits copy and redistribute the material just in noncommercial usages, provided the original work is properly cited.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-08]

مجله راهبردهای آموزش در علوم پزشکی
دوره ۱۳، شماره ۳، ۱۳۹۹
صفحات: ۲۰۵-۲۱۲

بررسی عوامل موثر بر عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های نظری از دید دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی تبریز در سال ۱۳۹۷

میلاد باصری [۱]، مهدی رهبر [۲] ، فریبا میرزایی [۳]، فراز رادمند [۱*]

[۱] دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران
[۲] گروه دندانپزشکی ترمیمی و زیبایی، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی اردبیل ،اردبیل، ایران
[۳] گروه فیزیولوژی، دانشکده پزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران

*نویسنده مسوول: فراز رادمند، دانشکده دندانپزشکی، دانشگاه علوم پزشکی تبریز، تبریز، ایران. ایمیل: Farazradmand@yahoo.com

چکیده

مقدمه: آموزش به عنوان اولین گام در فعالیت‌های بشری محسوب می‌شود. حضور دانشجویان در کلاس های نظری نقش موثری در یادگیری و آینده شغلی آن‌ها دارد. بنابراین، در این مطالعه به بررسی علل عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز از منظر دانشجویان پرداختیم.

روش‌ها: این مطالعه توصیفی–مقطعی، در بین ۲۷۷ دانشجوی مقطع دکتری حرفه‌ای (دندان‌پزشکی، پزشکی، داروسازی) در مقطع علوم پایه در سال ۱۳۹۷ دانشگاه علوم پزشکی تبریز با استفاده از پرسش‌نامه ۲۶ سوالی (۵ گزینه ای با نمره گذاری از ۱ تا۵ در چهار حیطه)انجام گرفت. در پایان داده‌ها آنالیز توصیفی شد.

یافته‌ها: طبق میانگین نمرات حاصل از منظر دانشجویان دندان‌پزشکی، پزشکی، داروسازی، دو حیطه‌ی تاثیر گذار در غیبت توان علمی و روش استاد (۳.۵±۰.۳، ۲.۹۳±۰.۶۶، ۳.۱۷±۰.۴۵) و شرایط فردی دانشجو برای حضوردر کلاس، از قبیل اشتغال، علاقه به رشته و غیره، (۳.۱±۰.۴۷، ۲.۸۳±۰.۵۵، ۲.۸۳±۰.۵۹) بود. مهم‌ترین عامل غیبت دانشجویان از کلاس از حیطه شرایط فردی دانشجو برای حضوردر کلاس، کم‌خوابی شب قبل کلاس (۴.۱۴) می باشد وکم اثرترین عامل ازحیطه شرایط زمانی و مکانی برگزاری کلاس، مختلط بودن کلاس(۱.۵۰) بود.

نتیجه‌گیری: با توجه به اهمیت علاقه به موضوع کلاس، کیفیت ارائه درس، رابطه موثر استاد و دانشجو بر حضور در کلاس باید در فرآیند جذب اساتید جدید و نیز غربالگری اساتید حاضر راهکارهایی اندیشید. هم‌چنین با توجه به اهمیت برنامه ریزی آموزشی و زمان تشکیل کلاس، برنامه آموزشی روزانه نیز مورد بازبینی قرار گیرد.

واژگان کلیدی: دانشجو، عدم حضور، غیبت، کلاس‌های نظری

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-08]

مقدمه

همواره آموزش به‌عنوان اولین گام در تمام فعالیت‌های بشری در این دوران پیشرفت تکنولوژی محسوب می‌شود. امروزه شاهدیم که روزبه‌روز بر آمار دانشگاه‌ها، دانشکده‌ها و دانشجویان اضافه می‌شود. هدف از ورود دانشجویان کسب شغل مناسب و دلخواه است؛ بنابراین آموزش حرفه‌ای در دانشگاه می‌تواند نیل به این هدف را آسان‌تر کند[۱]. البته برای پیاده کردن یک سیستم آموزشی کارا و اثربخش عوامل مختلفی دست به دست هم داده و در کنار یکدیگر موجب اثر بخشی آموزش و کسب نتیجه بهتر خواهد شد. یکی از مهم‌ترین عوامل که می‌تواند اثرات قابل توجهی در روند آموزش داشته باشد حضور فیزیکی دانشجو در کلاس می‌باشد چرا که مطالعات نشان داده‌اند یادگیری هنگامی بهتر و تاثیرگذارتر خواهد بود که با همکاری و مشارکت هرچه بیشتر دانشجو همراه باشد[۲]. بنابراین عدم حضور دانشجو در کلاس می‌تواند این بعد از یادگیری را مختل کند[۳].

فرح م. و همکاران در مطالعه خود با مقایسه نمرات دانشجویانی که در کلاس حضور کامل و مرتبی داشتند با دانشجویانی که غیبت بیش‌از حد مجاز داشتند پرداخته و نشان داده‌اند که افت نمرات با میزان غیبت‌ها ارتباط مستقیم دارد[۴].

هم‌چنین رامودیکه و همکاران نیز به تاثیر غیبت مداوم از کلاس‌ها در یادگیری ناقص و عملکرد ضعیف در آزمون‌ها اشاره کردند[۵]. افت تحصیلی می‌تواند ناشی از غیبت‌های پی‌درپی و یا حضور صرفا فیزیکی دانشجو در کلاس باشد و یا بی‌انگیزگی و بی‌علاقگی او را به رشته‌ی خود نشان دهد. علاوه بر این دانشجویانی که دائما غیبت می‌کنند، از لحاظ تحصیلی توفیق کمتری دارند و به احتمال زیاد نمره کمتری را در امتحانات کسب خواهند کرد[۶].

یونس و همکاران در پژوهش خود دریافتند دانشجویانی که ارتباط مثبت با معلم خود دارند، انگیزه بیشتری برای یادگیری و حمایت دارند. به علاوه، گرایش به سخت کار کردن درکلاس، تلاش و پشتکار زیاد و پذیرش بهتر راهنمایی و انتقاد، مقابله بهتر با استرس ها وتوجه بیشتر به معلم درکلاس، از ویژگی های دانشجویانی است که مورد توجه استادان خود قرار می گیرند[۷].

بدون شک، دانش گسترده‌تر بر روی غیبت از دانشگاه به مدیریت بهتر و تصحیح روندی که هدف آن کاهش غیبت است منجر خواهد شد[۸].

از عوامل موثر در عدم حضور در کلاس می‌توان به تسلط استاد درتدریس مطالب ، روش تدریس ، علاقه به موضوع درس اشاره کرد[۹]. از جمله نکات جالبی که در مطالعه ای به آن پرداخته شده بود شامل اجازه ضبط وویس و نوشتن جزوات درس از طرف استاد، طولانی بودن مسیر رفت و آمد دانشجویان و عدم وجود وسیله نقلیه مناسب و برگزاری کلاس ها در آخر وقت بود[۱۰]. از طرف دیگر مهارت استاد در تدریس و فصاحت و شیوایی بیان وی از جمله نکات مهم در حضور دانشجویان در کلاس درس است[۱۱].

همانطور که تریادو و همکاران خاطر نشان کرده‌اند، غیبت مسئله‌ای پیچیده و چندعاملی و پدیده‌ای دشوار برای توصیف است که با روش‌های ساده و کوتاه مدت نمی‌توان به آن رسیدگی کرد[۱۲]. لذا با توجه به اهمیت حضور دانشجویان در کلاس مسئولین دانشگاه می‌توانند(و بایستی) نگرش‌های مثبت در قبال پر رنگ کردن اهمیت حضور در کلاس‌ها در راستای کاهش اثرات زیان‌بار غیبت دانشجویان را تشویق و تقویت کنند[۱۳]. بدین وسیله می‌توان در جهت بهبود شرایط حاضر و به حداقل رساندن عوامل تاثیرگذار بر عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های درس قدمی برداشت.

روند آموزشی در حوزه بهداشت ودرمان وآموزش پزشکی از آن‌جایی که در آینده شغلی دانشجویان و مداخلات آموزشی و درمانی توسط آن‌ها بعد از ورود به بازار کار، تاثیر بسزایی در بهداشت، پیشگیری و درمان دارد، می‌طلبد تا جهت ارتقای برنامه‌های آموزشی در این حوزه برنامه‌های طولانی مدت توسط دولت پیش‌بینی شود.

با توجه به اهمیت تعامل بین استاد و دانشجو و به دنبال آن لزوم حضور فیزیکی دانشجو در کلاس و نیز افزایش تعداد غائبین از کلاس‌های نظری در دانشگاه علوم پزشکی تبریز، در این مطالعه به بررسی علل عدم حضور دانشجویان در کلاس‌های آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی تبریز در ۳ رشته مختلف و با حجم نمونه بالا و توجه به نکاتی که در مطالعات قبلی مغفول مانده بود، از منظر دانشجویان پرداختیم.

روش‌ها

این مطالعه توصیفی-مقطعی، در بین دانشجویان علوم پزشکی(دندان‌پزشکی، پزشکی، داروسازی) مقطع علوم پایه در سال ۱۳۹۷ دانشگاه علوم پزشکی تبریز به روش نمونه‌گیری در دسترس انجام گرفت.

ابتدا با هماهنگی با معاون آموزشی علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی تبریز از دانشجویان مقطع علوم‌پایه درمیان دانشجویان دختر و پسر رشته‌های دندان‌پزشکی (n=100)، پزشکی (n=89)، داروسازی (n=88) که در حال تحصیل در این مقطع هستند، با توزیع پرسشنامه نظرسنجی صورت گرفت.

با توجه به اینکه توزیع و جمع‌آوری پرسش‌نامه‌ها در زمان برگزاری کلاس‌های درسی توسط اساتید صورت گرفت؛ تمامی پاسخ نامه‌ها بازگردانده شدند.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-08]

در تدوین پرسش‌نامه از مطالعه نشاط‌آور و همکاران که در دانشگاه علوم پزشکی شیراز انجام گرفته بود بهره جستیم. این پرسش‌نامه حاوی ۲۶ سوال با روایی و پایایی تائید شده بود[۱۴]. در مطالعه اخیر با توجه به این که ۳ سوال هم‌خوانی کمتری از لحاظ آموزش پزشکی در دانشگاه علوم پزشکی تبریزداشت حذف و ۳سوال دیگر با توجه به مطالعات انجام شده در این زمینه و با تائید ۳نفر از اعضای هیئت علمی آموزش پزشکی به آن اضافه شد. روایی پرسش‌نامه با نظر اعضای هیئت علمی و دانشجویان و پایایی آن با تکمیل۵۰پرسش‌نامه و آلفای کرونباخ(α=۰/۸۶) تایید شد. بخش اول پرسش‌نامه مربوط به ویژگی‌های فردی(سن وجنس) و بخش دوم شامل ۲۶ سوال از عوامل موثر بر غیبت بود.

در نهایت پرسش‌نامه ۲۶ سوالی در مورد علل غیبت از کلاس درس در اختیار دانشجویان قرار گرفت. هر سوال دارای طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای با نمره گذاری از ۱ تا ۵شامل تاثیر بسیارزیاد، زیاد، متوسط، کم و بسیار کم بود. از تک تک سوالات میانگین گرفته شد و با توجه به مفهوم سوالات و با نظر کارشناسان آموزش پزشکی، سوالات به ۴حیطه دسته‌بندی گردید: مدیریت کلاس(۸ سوال)، شرایط فردی دانشجو برای حضوردر کلاس(۸ سوال)، توان علمی و روش تدریس استاد(۶ سوال) و شرایط زمانی و مکانی برگزاری کلاس(۴ سوال).

در پایان داده‌های آماری با استفاده از نرم افزارSPSS-18 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و از آمار توصیفی فراوانی و میانگین نمره در هر حیطه استفاده گردید.

نتایج

ازتعداد۲۷۷پرسشنامه توزیع شده همگی بازگشت داده شدند. میانگین سن دانشجویان که در این مطالعه شرکت داشتند ۲۰ سال بود. تعداد۱۳۶نفر در گروه مونث(۵۰.۹۱ ٪) و مابقی مذکر بودند.

میانگین نمرات حاصل در حیطه‌های مورد بررسی از منظر دانشجویان دندان‌پزشکی، پزشکی، داروسازی به ترتیب از بیشترین به کم‌ترین عبارتند از: توان علمی و روش استاد(۳.۵±۰.۳، ۲.۹۳±۰.۶۶، ۳.۱۷±۰.۴۵)، شرایط فردی دانشجو برای حضوردر کلاس (۳.۱±۰.۴۷، ۲.۸۳±۰.۵۵، ۲.۸۳±۰.۵۹)، شرایط زمانی و مکانی برگزاری‌کلاس(۲.۵۸±۳.۰۳۰.۴۱±۰.۳۶، ۲.۶۹±۰.۴۲) ومدیریت‌کلاس(۲.۹۹۰.۶۱±۰.۴۱±۲.۵۱۰.۴۱±۲.۶۳) بود.(نمودار ۱)

نمرات تفکیکی حیطه‌های مورد بررسی و بیشترین و کمترین سوال هر حیطه بر اساس میانگین، در جدول ۱ نمایش داده شده است.

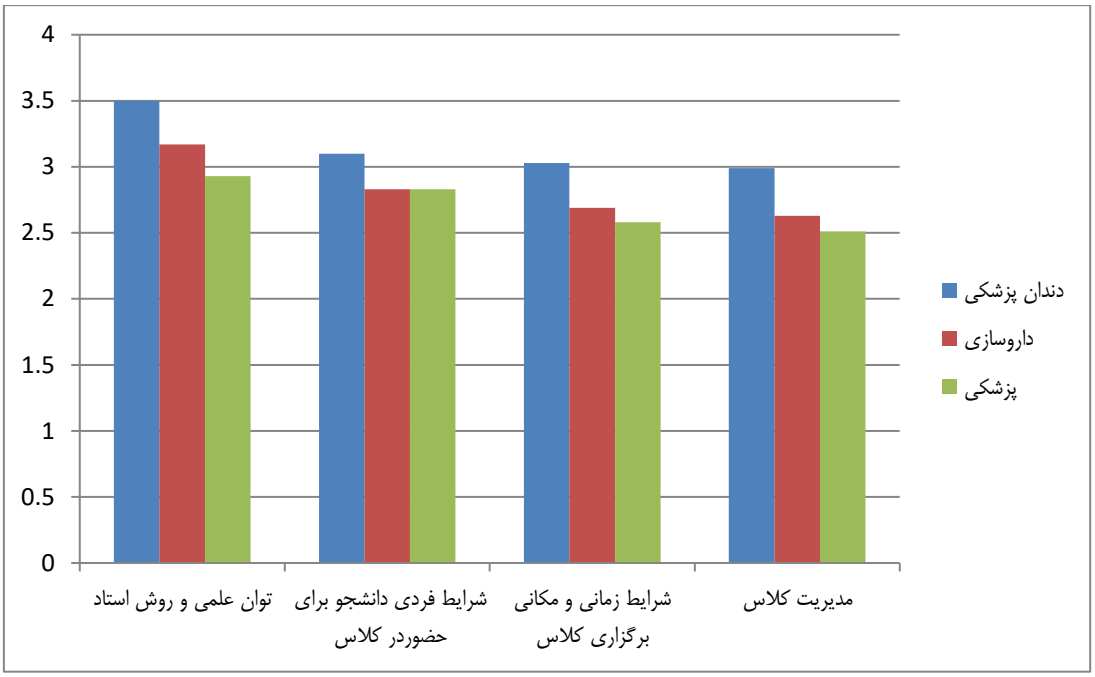
طبق نتایج بدست آمده مهم‌ترین عامل غیبت دانشجویان از کلاس، از حیطه شرایط فردی دانشجو برای حضوردر کلاس، کم‌خوابی شب قبل کلاس(۴.۱۴) می باشد وکم اثرترین عامل، ازحیطه شرایط زمانی و مکانی برگزاری کلاس، مختلط بودن کلاس(۱.۵۰) بود.

۵ عامل با بیشترین تاثیر در غیبت دانشجویان از کلاس به‌ترتیب کم‌خوابی شب قبل از کلاس، خستگی ناشی از شرکت در کلاس‌های قبلی، طولانی بودن ساعات تدریس در هر روز، نامناسب بودن ساعت ارائه درس، کم بودن بازده کلاس با توجه به جدول۲ قابل مشاهده است.

مطابق نمودار بیشترین تاثیر مربوط به توان علمی و روش استاد بود و کمترین تاثیر هم مربوط به مدیریت کلاس است.

نمودار ۱. میانگین امتیازات اختصاص یافته به حیطه‌های چهارگانه عوامل غیبت به روش طیف لیکرت ۵ گزینه‌ای در دانشکده‌های دندان‌پزشکی(n=100)، داروسازی(n=88) و پزشکی(n=89)

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-08]

جدول ۱. سوالات حائز بیشترین و کمترین میانگین نمره در هریک از ۴ حیطه موثر بر غیبت دانشجویان

حیطه ها		عنوان سوال	میانگین به تفکیک سوال	میانگین به تفکیک هر حیطه
توان علمی و روش تدریس استاد	کمترین	توانایی استاد در پاسخگویی به سوالات دانشجو	۲.۵۲	۳.۲۰
	بیشترین	کم بودن بازده کلاس	۳.۵۰	
شرایط فردی دانشجو برای حضوردر کلاس	کمترین	تداخل ساعات درس با اشتغال	۲.۰۱	۲.۹۲
	بیشترین	کم خوابی شب قبل کلاس	۴.۱۴	
شرایط زمانی و مکانی برگزاری کلاس	کمترین	مختلط بودن کلاس	۱.۵۰	۲.۷۶
	بیشترین	طولانی بودن ساعات تدریس در هر روز	۳.۸۸	
مدیریت کلاس	کمترین	برگزار نکردن کوییز	۱.۸۳	۲.۷۱
	بیشترین	عدم تاثیر حضور در کلاس بر نتیجه ی امتحان	۳.۴۹	

جدول ۲. میانگین نمرات علل غیبت از کلاس های نظری از بیشترین نمره به کمترین

سوالات	میانگین نمرات
کم خوابی شب قبل کلاس	۴.۱۳
خستگی ناشی از شرکت در کلاس های قبلی	۳.۹۶
طولانی بودن ساعات تدریس در هر روز	۳.۸۷
نامناسب بودن ساعات ارایه درس	۳.۷۹
روش تدریس نامناسب	۳.۵۴
کم بودن بازده کلاس	۳.۵۱
عدم تاثیر حضور در کلاس بر نتیجه امتحان	۳.۴۸
عدم تناسب مطالب مطرح شده با نیازهای آینده	۳.۴۳
علاقه نداشتن به موضوع درسی	۳.۴۲
تسلط نداشتن استاد بر مبحث درسی	۳.۳۶
عدم حضور غیاب به طور دایم و جدی	۳.۱۶
نبود ارتباط مناسب مطالب کلاس با سوالات امتحان	۳.۱۴
کم بودن اهمیت درس	۳.۰۵

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-08]

شرایط فیزیکی نامساعد کلاس	۲.۶۴
نامنظم بودن تشکیل کلاس	۲.۶۴
زیاد بودن تعداد دانشجویان در هر کلاس	۲.۵۷
توانایی استاد در پاسخگویی به سوالات دانشجو	۲.۵۵
تداخل ساعت درس بافعالیت های فرهنگی یاپژوهشی	۲.۴۵
تداخل ساعت درسی با درس دیگر	۲.۲۸
عدم علاقه به رشته تحصیلی	۲.۲۷
وجود مشکلات خانوادگی دانشجو	۲.۲۷
استفاده نکردن ازوسایل سمعی-بصری به طور مناسب	۲.۱۸
دادن جزوه توسط استاد	۲.۰۱
تداخل ساعت درس با اشتغال	۲
برگزار نکردن کوییز	۱.۸۴
مختلط بودن کلاس	۱.۴۹

بحث

نتایج این مطالعه نشان داد که نقش دو حیطه توان علمی و روش استادو شرایط فردی دانشجو برای حضوردر کلاس در بین چهار حیطه مورد بررسی (مدیریت کلاس، شرایط فردی دانشجو برای حضوردر کلاس، توان علمی و روش تدریس استاد و شرایط زمانی و مکانی برگزاری کلاس) در زمینه علل غیبت دانشجویان از کلاس بیشتر و قابل توجه‌تربود. با توجه به نتایج به دست آمده در هر سه دانشکده توان علمی و روش تدریس استاد عامل اصلی غیبت از کلاس‌ها می‌باشد و سه حیطه دیگر اهمیت کمتری داشتند. در حیطه توان علمی و روش استاد، سه سوال که بیشترین میانگین را کسب کردند عبارت بودند از : کم بودن بازده کلاس، روش تدریس نامناسب، تسلط نداشتن بر مبحث درسی. دومین حیطه که بیشترین تاثیر بر غیبت دانشجویان از کلاس با توجه به نظرات دانشجویان داشت حیطه شرایط فردی حضور دانشجو در کلاس بود و لازم به ذکر است که دو سوال با بیشترین میانگین (کم‌خوابی شب قبل کلاس و خستگی ناشی از شرکت در کلاس‌های قبلی) در این حیطه قرار داشتند.

مختلط بودن کلاس‌ها، برگزار نکردن کوییز، تداخل ساعات درس با اشتغال به ترتیب سه عامل حضور یا به عبارتی عدم غیبت دانشجویان از کلاسهای تئوری بودند و در بین حیطه‌ها مدیریت کلاس،کمترین تاثیر در غیبت دانشجویان از کلاس‌های تئوری داشت. نکته بی‌نظیر و بدیع در این مطالعه پرداختن به عامل مختلط بودن کلاسها و تاثیر آن در غیبت دانشجویان بود که در مطالعات قبلی توجهی به این نکته مهم نشده بود.

با توجه به پژوهش گمپ و همکاران 87/4% از دانشجویان علاقه به موضوع کلاس را از دلایل حضور درکلاس می‌دانند[۱۳]. همچنین عزیزیان نیز در مقاله خود به این امر اشاره کرده است[۱۰]. در مطالعه‌ی فعلی نیز علاقه نداشتن به موضوع درسی یکی از ده مورد مهم و قابل توجه درغیبت از کلاس ها بود.

بر اساس نتایج بدست آمده در مطالعه رومر کیفیت ارائه درس بر میزان غیبت از کلاس ها تاثیر قابل توجهی دارد که با نتیجه حاصل از پژوهش حاضر هم‌خوانی نزدیکی دارد[۱۵].

یونس و همکاران در مطالعه خود دریافته‌اند که رابطه موثر استاد و دانشجو یک فاکتور مهم در یادگیری دروس است به‌گونه‌ای که باعث افزایش انگیزه دانشجویان برای یادگیری دروس و موفقیت تحصیلی آن‌ها می‌شود[۷].

تریادو و همکاران دریافتند که اشتغال در خارج از محیط دانشگاه یکی از عوامل عدم حضور در کلاس‌ها می‌باشد[۱۲]. درحالی که مطالعه انجام شده نشان داد که اشتغال دانشجویان یکی از سه عاملی است که کم‌ترین تاثیر را در بین عوامل مطرح‌شده دارد. این اختلاف را می‌توان به نسبت پایین دانشجویان شاغل در سیستم آموزشی ایران در مقایسه با کشورهای اروپایی نسبت داد.

لوپز-بونیلا در پژوهش خود به ترتیب عوامل مشکلات سلامتی دانشجویان، یک‌نواختی دروس، مسئولیت‌های شغلی و خانوادگی، نحوه مدیریت کلاس توسط استاد و روزهای با یک درس را از مهم‌ترین دلایل غیبت از کلاس می‌دانند[۸].

نبوی و همکاران در پژوهش خود علل غیبت از کلاس های تئوری را در چهار سطح بررسی کرده بودند که در سطح اول به نقش بسزای استاد (عدم تسلط استاد بر مبحث درس) اشاره شده است که این عامل کاملا با نتایج مطالعه فعلی هم راستاست و در سطح بعدی به نامناسب بودن برنامه ریزی آموزشی، فضای فیزیکی وزمان تشکیل کلاسها پرداخته شده است. واضح است

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-08]

که مهارت استاد و همکاری دانشجو در فرآیند تدریس از عوامل مهم و قابل توجه برای حضور درکلاس است و سبب تقویت انگیزه دانشجو می‌گردد[۳].

نتایج مطالعه نشاط آور و همکاران نشان داد که دانشجویان نسبت به توان علمی وتسلط استاد بر مبحث درسی و نحوه تدریس استاد نظری نداشتند درحالی که شرایط زمانی و مکانی برگزاری کلاس به عنوان مهم‌ترین عامل مربوط به غیبت از کلاس ها در نظر گرفته شد[۱۴]. در حالی‌که در مطالعه حاضر همسو با مطالعات دیگر [۱۷,۱۶] نتیجه‌ای متفاوت حاصل شد و توان علمی استاد اصلی‌ترین علت غیبت از کلاس‌های تئوری از دیدگاه دانشجویان بود. علت این اختلاف را می‌توان در روش بررسی نشاط‌آور و همکاران و زمان غیبت دانشجویان در ساعات اولیه روز یافت درصورتی که در مطالعه اخیر ، علت کلی غیبت در تمامی کلاس‌ها اعم از کلاس‌های صبح و بعد از ظهر مورد بررسی قرار گرفت.

بر اساس یافته های وکیلی و همکاران در دانشگاه علوم پزشکی سمنان نامناسب بودن روش تدریس استاد،کم خوابی شب قبل کلاس، فصیح و روان نبودن بیان استاد،خستگی ناشی از فشردگی برنامه کلاسی روزانه وکلاسهای بعد ازظهر(۱۴ الی ۱۸)به ترتیب پنج دلیل اصلی غیبت دانشجویان ازکلاس درس محسوب می‌شود که در مطالعه ی فعلی کم خوابی شب قبل کلاس علت اصلی غیبت دانشجویان بوده و یکی از نقاط اشتراک بسیار مهم و جالب مطالعه ی حاضر با پژوهش انجام شده در سمنان توجه به همین نکته ی به ظاهر ساده می‌باشد که در پژوهش های مشابه کمتر مورد توجه واقع شده بود[۶].

نکته قوت این مطالعه بررسی علل غیبت در ۳ دانشکده‌ی دندانپزشکی، پزشکی، داروسازی به صورت سرشماری در کلاسها بود که نظیر آن در مطالعت قبلی دیده نمی‌شد و بدین ترتیب تاثیر متفاوت بودن رشته‌های تحصیلی بر علل غیبت کنار گذاشته شد تا دید جامع درباره‌ی این پدیده به دست آید. مزیت مطالعه‌ی فعلی داشتن تعداد نمونه بالا در مقایسه با سایر مطالعات است.

به نظر می‌رسد لازم است در مطالعات بعدی به موضوعاتی همچون زمان شروع و پایان کلاس‌ها، مدت زمان هر کلاس، روزهای با یک درس و دوره پس از علوم پایه توجه بیشتری شود.

نتیجه گیری

با توجه به این‌که توان علمی و روش تدریس استاد عامل اصلی غیبت از کلاس‌ها می‌باشد به همین منظور برای افزایش انگیزه و رغبت دانشجویان برای حضور بیشتر در کلاس‌ها باید راهکارهایی اندیشدید که شامل جذب اساتید جدید و غربالگری اساتید حاضر است. برای جذب اساتید جدید باید فیلترهایی به منظور سنجش فن بیان اساتید در کنار صلاحیت علمی آن‌ها تعبیه و تنظیم شود و در مورد اساتید حاضر نیز با مراجعه به آمار و نظرات دانشجویان در پایان هر ترم در جهت رتبه بندی و ارزشیابی کیفی آن‌ها عمل شده و برای اساتید فاقد توانایی‌های لازم دوره‌های آموزش فن بیان و مدیریت کلاس برگزار گردد.

همچنین با توجه به تاثیر بسیار زیاد کم‌خوابی شب قبل کلاس و خستگی ناشی از کلاس‌های قبلی، تصحیح برنامه آموزشی روزانه ضروری می‌نماید. به صورتی که تا حد امکان کلاس‌های اول وقت و تعدد کلاس‌ها در یک روز کاهش یابد.

سپاس گزاری

از دانشگاه علوم پزشکی تبریز که مطالعه در این محل صورت پذیرفت قدردانی می‌شود.

سهم هر نویسنده

نویسنده اول(میلاد باصری) در امر تهیه سوالات و نگارش متن مقاله فعالیت نموده است. نویسنده دوم(مهدی رهبر) در آنالیز نتایج و تحلیل آن نقش داشتند. نویسنده سوم(فریبا میرزایی) در جمع آوری داده‌ها و ورود به فضای الکترونیک همکاری کردند. نویسنده مسئول(فراز رادمند) نیز در جمع آوری داده ها، نگارش متن مقاله، رفرنس دهی، تدوین سوالات نقش داشتند.

تضاد منافع

نویسندگان اعلام می‌نمایند که هیچ گونه تعارض منافعی وجود نداشت.

ملاحظات اخلاقی

اسامی افرادی که پرسش نامه را تکمیل کرده بودند کاملا محرمانه ماند و همچنین لازم به ذکر است صرفا افرادی که با رضایت شخصی داشتند داوطلبانه وارد مطالعه شدند.

منابع

1. Faisal R, Shinwari L, Hussain SS. Academic performance of male in comparison with female undergraduate medical students in Pharmacology examinations. JPMA. 2017;67(204).

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-08]

2. Tripura K, Das R, Saha N. Attitude of medical students towards the reasons of absenteeism in a medical college of Tripura. IOSR J Dent Med Sci. 2015;92:93-9.
3. Nabavi SJ, Safavi M. Causes of absenteeism and lack of attention to the instructions among medical students of Islamic Azad University, Tehran Medical Branch. Medical Science Journal of Islamic Azad Univesity-Tehran Medical Branch. 2011;21(3):227-32.
4. Madarshahian F, Hassanabadi M, Khazaei S. Comparison of attitude toward attendance in class sessions and grades of courses for students with and without absence. Iranian Journal of Medical Education. 2014;13(10):0-.
5. Ramodike S. Students Absenteeism in the FET Sector, Particularly NCV. Student Support Services. South African College Pricipals Organisation (SACPO)(Internet). The Everyday Bible, Thomas-Nelson publisher, Available from https:/www Pdfbooky com/ncv (accessed on05/12/2013. 2007.
6. Teimouri M, Ghorbani R. Reasons of absence from clinical foundation classes from the viewpoints of medical students of Semnan University of Medical Sciences. The Journal of Medical Education and Development. 2013;8(1):65-73.
7. Yunus MM, Osman WSW, Ishak NM. Teacher-student relationship factor affecting motivation and academic achievement in ESL classroom. Procedia-Social and Behavioral Sciences. 2011;15:2637-41.
8. López-Bonilla JM, López-Bonilla LM. The multidimensional structure of university absenteeism: An exploratory study. Innovations in Education and Teaching International. 2015;52(2):185-95.
9. Mirfarhadi N, Jabari Sendi MJ. : Effective factors on attendance in theoretical classrooms from viewpoint of Dental Student of Guilan University of Medical Sciences, 2017. Scientific Journal of Nursing, Midwifery and Paramedical Faculty. 2019;4(3):53-62.
10. Yasayi S, Davari A, Azizian F, Ghafari Torghi M. Reasons for Students' Absenteeism in Classroom: viewpoints of dental students and faculty members of Yazd School of Medicine. The Journal of Medical Education and Development. 2016;10(4):278-85.
11. Mirzazadeh A, Aminian M, Alizadeh M, Sahebozamani E, Sabzi Aliabadi S. Factors Affecting Class Absenteeism: Perspective of Medical Students and Faculty Members at Tehran University of Medical Sciences. Iranian Journal of Medical Education. 2018;18:243-56.
12. Triadó-Ivern X, Aparicio-Chueca P, Guàrdia-Olmos J, Peró-Cebollero M, Jaría-Chacón N. Empirical approach to the analysis of university student absenteeism: proposal of a questionnaire for students to evaluate the possible causes. Quality & Quantity. 2013;47(4):2281-8.
13. Gump SE. Guess who's (not) coming to class: Student attitudes as indicators of attendance. Educational Studies. 2006;32(1):39-46.
14. Masjedi M, Neshatavar R, Moeini L, Seghatoleslam A, Rafati A, Ezzatzadegan Jahromi S. Absenteeism from Theory Classes: Perspective of Medical Students. Iranian Journal of Medical Education. 2017;17:384-91.
15. Romer D. Do students go to class? Should they? Journal of economic perspectives. 1993;7(3):167-74.
16. Karami M, Amanat A, Rasekh Jahromi A, Sotoodeh Jahromi A. The evaluation of effective factors on attendance and nonattendance in theoretical classrooms, from the Viewpoints of Medical students of Jahrom's University of Medical Sciences. Journal of Jahrom University of Medical Sciences. 2013;11(1):7-14.
17. Torabi M, Amini P, Taheri Sh, Karimiafshar M, Abasloo A. Factors Affecting the Dental Students of Kerman University of Medical Sciences in the Classroom. Strides Dev Med Educ 2013;11(3):342-49.

[Downloaded from edcbmj.ir on 2026-11-08]